

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**

факультет іноземних мов

кафедра англійської філології

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: **КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ЇЖИ В СУАСНОМУ
АНГЛОМОВНОМУ РОМАНІ-ФЕНТЕЗІ:
ЛІНГВОКОГНІТИВНИЙ АСПЕКТ**

Студентки 2_курсу групи 2СО
Освітньої програми Середня освіта (Мова і
література (англійська, німецька))
Спеціальності 014.021 Середня освіта (Мова і
література (англійська))
Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
Ступеня вищої освіти магістра

Швець Олени Олександрівни

Науковий керівник: Мосійчук А. В., доцент
кафедри англійської філології

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка:

ECTS _____

Голова комісії: _____

_____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Члени комісії: _____

_____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

_____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

_____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

м. Вінниця – 2019 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУ ЇЖА.....	6
1.1. Мова як засіб спілкування та формування світогляду.....	6
1.2. Поняття КОНЦЕПТ у когнітивній лінгвістиці.....	8
1.3. Дискусійні питання щодо структури концепту.....	10
1.4. Специфіка процесу концептуалізації.....	18
1.5. Особливості концептуальної, мовної та художньої картин світу.....	21
1.6. Методи аналізу мовних засобів вираження концепту.....	24
1.6.1. Особливості лексикографічного аналізу концепту.....	25
1.6.2. Структурний метод дослідження концепту.....	26
1.6.3. Специфіка лінгвокультурологічного аналізу концепту.....	27
Висновки до розділу 1.....	30
РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЇ ЇЖІ В РОМАНІ ДЖ. Р. Р. МАРТІНА «ГРА ПРЕСТОЛІВ. ПІСНЯ ЛЬОДУ ТА ПОЛУМ'Я».....	33
2.1. Лексикографічний аналіз лексичних одиниць, що репрезентують концепт ЇЖА у художній картині світу роману «Гра престолів» циклу «Пісня льоду та полум'я» Дж. Р. Р. Мартіна.....	33
2.2. Структура концепту ЇЖА у сучасному романі-фентезі «Гра престолів»....	48
2.3. Аналіз образного та ціннісного складників концепту ЇЖА у романі «Гра престолів».....	59
2.3.1. Образний складник концепту ЇЖА: асоціативні та метафоричні компоненти.....	60
2.3.2. Ціннісний складник концепту ЇЖА: гастрономічні образи.....	67
Висновки до 2 розділу.....	69
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	71
РЕЗЮМЕ.....	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	75

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алефиренко Н. Ф. Современные проблемы науки о языке. Москва, 2005. 412 с.
2. Анохіна Т. О. Семантизація категорії мовчання в англомовному художньому дискурсі. Вінниця, Нова Книга, 2008. 160 с.
3. Аскольдов (Алексеев) С. А. Концепт и слово Русская словесность. От теории словесности к структуре текста: Антология. Москва, 1997. С. 267-279.
4. Богдан С. К. Методи й методика лінгвостилістичних досліджень: методичні рекомендації для слухачів і керівників секції української мови. Луцьк, 2011. 28 с.
5. Болдырев Н. Н. Когнитивная семантика: Курс лекций по английской филологии. Тамбов, 2001. 123 с.
6. Борисова О. В. Особливості перекладу власних назв (на матеріалі роману Дж. Мартіна «Гра престолів» та його перекладів українською мовою). *Вид. КНУ ім. Т. Шевченка*. Київ, 2014. С. 80-85.
7. Варипаєв О. М. Філософія їжі: концептуальні підходи до осмислення феномену. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. Харків, 2012. №1 (2). С. 319-325.
8. Вдовиченко Н. В. Метафора речовини як спосіб концептуалізації ГРІХА в українській мовній картині світу. *Слов'янський збірник*. Одеса, 2017. Вип 21. С. 156-166.
9. Гаврилова О. В. Використання різних типів маніпулятивної гри у романі Дж. Мартіна «Пісня льоду і полум'я» («Гра престолів»). *Молодий вчений. Філологічні науки*. 2008. №7 (59). С. 131-135. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_7\(1\)_31](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_7(1)_31).
10. Гаврилюк Х. Відтворення фразеологізованих концепт-реалій поеми «Енеїда» І. Котрялервського в іншомовних перекладах (на основі назв). *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Л. Українки. Філологічні науки. Літературознавство*. Луцьк, 2014. №9. С. 13-19.

11. Городнюк Н. А. Концепт їжі в ідеології конкордизму В. Винниченка (за романом «Лепрозорій»). *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. Миколаїв, 2016. Вип 10. С. 162-168. URL: <http://dsr.univ.kiev.ua/pub/192627/>
12. Городнюк Н. А. Концепт їжі у романі М. Гарецького «Віленські комунари» у контексті гастрономічної традиції літератури 1920-30-х рр. *Наукові праці Чорноморського державного університету ім. П. Могили. Філологія. Літературознавство*. Миколаїв, 2016. № 264. С. 30-35.
13. Городнюк Н. Концепт «їжі» у романі О. Кундзіча «De Facto» в контексті естетики соцреалізму. Таїни художнього тексту (до проблеми поетики тексту). 2012. №15. С. 13-19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tkht_2012_15_3.
14. Городнюк Н. Концепт їжі та мотив насолоди у романі 20-30-х рр. ХХ ст.: компаративні аспекти. *Сучасні літературознавчі студії*. 2012. №9. С. 121-129. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sls_2012_9_15.
15. Гусейнов А. С. Когнітивні аспекти дослідження концепту. *Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка. Філологічні науки*. Житомир, 2017. Вип. 2 (86). С. 57-62.
16. Домніч О. В. До питання про методи аналізу концепту в сучасних лінгвістичних студіях. *Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки*. Запоріжжя, 2017. №1. С. 104-112.
17. Єсипенко Н. Г. Лінгвостатистичні методи у вивченні вербалізованих англійських художніх концептів. *Одеський лінгвістичний вісник*. Одеса, 2017. №9. С. 65-68.
18. Загнітко А. Класифікаційні типології концептів. *Лінгвістичні студії*. 2010. №21. С. 12-21. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/lingst_2010_21_4.
19. Зайцева М. О. Актуалізація концепту здивування (на прикладі творів С. Моема). *Науковий часопис НПУ ім. М. Драгоманова. Сучасні тенденції розвитку*. Київ, 2015. Вип. 12. С. 63-72.

20. Заньковська Г. Д. Методи дослідження концептів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Філологічна*. Одеса, 2015. №19, том 2. С. 102-104.
21. Іващенко В. Л. Концептуальна репрезентація фрагментів знання в науково-мистецькій картині світу (на матеріалі української мистецтвознавчої термінології): Монографія. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2006. 328 с.
22. Ісаєв С. С. Лексеми на позначення їжі у складі фразеологізмів китайської мови як носії культурного коду. *Інститут філології КНУ ім. Т. Шевченка*. Київ, 2015. С. 286-295.
23. Карпенко А. В. Концепт у сучасних лінгво-когнітивних дослідженнях: підходи до визначення та типологія. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/25391/1/Karpenko.pdf>.
24. Ковалюк М. В. Актуалізація концепту *language* в сучасному англійськомовному публіцистичному дискурсі: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Чернівці, 2016. 251 с.
25. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. М. П. Кочерган. Київ, 2013. 368 с.
26. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: підручник, 3-тє вид. Київ, 2010. 464 с.
27. Краснобаєва-Чорна Ж. Концептуальний аналіз як метод концептивістики (на матеріалі концепту життя в українській фраземіці). *Українська мова*. 2009. №1. С. 41-52. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrm_2009_1_6.
28. Кудрявцева Н. С. Концептуальна метафора як підґрунтя наукової теорії. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Філологія*. Київ, 2015. Вип. 30. С. 37-41.
29. Кузнецова М. О. До проблеми перекладу реалій у художньому тексті (на матеріалі роману Дж. Р. Р. Мартіна «A Game of Thrones» та його перекладу українською мовою). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Філологія*. Одеса, 2016. №23, т. 2. С. 92-94.

30. Кузнецова М. О. Жанрова специфіка комунікативно-текстового феномена «фанфікшен» (на матеріалі саги Дж. Р. Р. Мартіна «A Song of Ice and Fire»). *Нова Філологія*. 2014. №60. С. 93-97. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Novfil_2014_60_20.
31. Кузнецова М. О. Комунікативно-дискурсивні стратегії аранжування вторинної комунікації саги Дж. Р. Р. Мартіна «A Song of Ice and Fire». *Нова філологія*. 2013. №59. С. 45-48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Novfil_2013_59_10.
32. Кузнецова М. О. Системна організація концептосфери саги Дж. Р. Р. Мартіна «A Song of Ice and Fire». *Нова Філологія*. 2013. №55. С. 114-118. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Novfil_2013_55_24.
33. Лакофф Дж. Женщины, огонь и опасные вещи: Что категории языка говорят нам омышлении. Пер. с англ. И. Б. Шатуновского. Языки славянской культуры. Москва, 2004. 792 с.
34. Лакофф Дж. Метафоры, которыми мы живем: Пер. с англ. под ред. и с предисл. А. Н. Баранова. Москва, 2004. 256 с.
35. Літяга В. Поняття «концепт» у парадигмі сучасних лінгвістичних досліджень. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка*. Київ, 2013. №1 (46). С. 48-50.
36. Логвіненко Н. Фентезі як вид фантастичної прози. *Українська література в загальноосвітній школі №5: Факультатив*. 2014. С.38-40.
37. Маркова О. І. Експлікація концепту патріотизм у мові друкованих ЗМІ України XXI століття: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Суми, 2018. 216 с.
38. Огар А. Суперечливі аспекти поняття «концепт». *Проблеми гуманітарних наук. Філологія*. 2013. Вип. 32. С. 242-252. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgn_fl_2013_32_20.
39. Онлайн посібник із психології та педагогіки ВНТУ. URL: https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/icgn/8prishak_osnovy_psiholog_pedagogiki/slov.htm.

40. Павлик. Н. Фатична функція та її місце у системі функцій мови. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова*. Київ, 2014. С. 120-126.
41. Парій Є. В. Поняття концептуалізації та типологія концептів у сучасній когнітивній лінгвістиці. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Філологічна*. Острог, 2014. №45. С. 339-340.
42. Петров О. О. Об'єктивація лінгвокультурних концептів *щедрість-сукупність* у германських та слов'янських мовах: зіствний аспект: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.17. Вінниця, 2017. 286 с.
43. Плотнікова М. Алгоритм аналізу лінгвокультурного концепту. *Studia Ukrainica Posnaniensia*. Poznan: Adam Mickiewicz University Press, 2013. Vol. I. С. 165-170.
44. Попова З. Д. Семантико-когнитивный анализ языка. Воронеж, 2006. 226 с.
45. Приходько А. М. Концепт *ordnung* как мерная единица немецкого этнического менталитета (лингвокультурный аспект). *Vita in lingua: к юбилею профессора С. Г. Воркачева*, отв. ред. В. И. Карасик. Краснодар, 2007. С. 158-171.
46. Романенко О. В. Лексико-фразеологічні засоби репрезентацій концептуальних домінант австрійської культури (на прикладі концептуально-предметної області страви/напої). *Нова філологія*. 2011. №45. С. 122-126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Novfil_2011_45_34.
47. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава, 2006. 716 с.
48. Слободян М. В. Концепт як одиниця когнітивних досліджень. *Наукові записки. Філологічна*. 2010. Вип. 16. С. 276-284. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2010_16_46.
49. Слышкин Г. Г. Лингвокультурные концепты прецедентных текстов в сознании и дискурсе. Москва, 2000. 139 с.
50. Соколенко О. А. Асоціативний вплив на концептуалізацію кольору (на матеріалі каталогів косметичної

продукції). *Інститут філології КНУ ім. Т. Шевченка*. Київ, 2015. С. 218-226.

51. Старостенко Т. М. Рослинно-астральний символізм у романі Дж. Р. Р. Мартіна «Гра престолів» за циклом «Пісня льоду та полум'я». *Філологічні науки*. 2015. №39. С. 253-256. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkpnu_fil_2015_39_59.

52. Старостенко Т. М. Тотемні тварини і поетика номінацій у романі Джоржа Р. Р. Мартіна «Гра престолів» за циклом «Пісня льоду та полум'я». *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г. Сковороди. Літературознавство*. Харків, 2013. №3 (2). С. 135-147.

53. Старостенко Т. М. Феномен імені у романі Джоржа Р. Р. Мартіна «Гра престолів» за циклом «Пісня льоду та полум'я». *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди*. Харків, 2014. №2 (78). С. 128-138.

54. Стеріополо О. І. Мова, мовлення, комунікація. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету LINGUAPAX*. Київ, 2008. VIII. Вип. 17. С. 68-77.

55. Стилистика англійського мови / А. Н. Мороховский и др. Київ, 1991. 272 с.

56. Стрільчук А.В. Синтаксична організація текстів сучасної американської поезії: когнітивно-семіотичний та синергетичний аспекти: дис. ...канд.філол.наук: 10.02.04 Київ, 2009. 258 с.

57. Федорюк Л. Вербалізація образного складника концепту «смерть» в українській когнітивно-мовній картині світу. *Studia Ukrainica Posnaniensia*. 2018. Vol. 6. С. 13-20. URL: <https://pressto.amu.edu.pl/index.php/sup/article/view/11884>.

58. Фісак І. Категорія «концепт» у сучасному науковому дискурсі. *Філологічні науки*. 2014. №17. С. 69-77. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/4168/1/Fisak.pdf>.

59. Фрасинюк Н. І. Типологія концептів як одиниць когнітивної лінгвістики та лінгвокультурології. 2012. С. 335-338. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkpnu_fil_2012_30_85.

60. Чернявська О. С. До питання класифікації жанру фентезі. *Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України*. Київ, 2015. С. 323-331.
61. Швець О. Фентезі як жанровий різновид фантастики. *МОВА, ОСВІТА, КУЛЬТУРА: Інтеграційні тенденції в сучасному світі : матеріали XVI Міжнародної студентської Інтернет-конференції, 4 грудня 2018 р., гол. ред. Т. І. Ямчинська*. Вінниця, 2018. С. 156-157.
62. Cappuro R. Past, present, and future of the concept of information. *Journal for a Global Sustainable Information Society. TripleC*. 2009. #7(2). P. 125-141. URL: <http://www.capurro.de/infoconcept.pdf>
63. Dirven R. Cognitive Exploration of Language and Linguistics. Second Revised Edition. John Benjamins Publishing Company, 2004. 277 p.
64. Evans V. Cognitive Linguistics. An Introduction. Edinburgh, 2006. 857 p.
65. Geeraerts D., Cuyckens H. Introducing Cognitive Linguistics. *The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics*. 2010. 21 p. URL: <https://www.oxfordhandbooks.com/view/10.1093/oxfordhb/9780199738632.001.0001/oxfordhb-9780199738632-e-1>
66. Geeraerts D., Cuyckens H. *The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics*. Oxford, 2007. 1365 p.
67. Glucksberg S., McGlone M. S. Understanding Figurative Language from Metaphors to Idioms. Oxford, 2001. 142 p.
68. Holsanova J. Discourse, Vision and Cognition. Amsterdam, 2008. 203 p.
69. Hutch E. Discourse and Language Education. Cambridge, 1992. 326 p.
70. Martin, George R. R. A Game of Thrones. 755 p. URL: www.nothuman.net/images/files/discussion/2/1815b71a2e633176b1c509f3a186605b.pdf
71. Preminger A., Brogan T. V. F. *The New Princeton Encyclopedia of Poetry and Poetics*. Princeton, 1993. 1426 p.

72. Shvets O. Дискусійні питання типології концептів. *Англійська мова у міждисциплінарному контексті безперервної освіти : матеріали VII Міжнародної студентської Інтернет-конференції, 9-16 квітня 2019 р.* Кам'янець-Подільський, 2019. С. 331-335.

73. Shvets O. Порівняння концептуальної, мовної та художньої картин світу. Актуальні питання філологічних наук: наукові дискусії. *Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень».* Одеса, 2019. С. 101-103.

74. Shvets O. Особливості лінгвокультурного методу аналізу концептів на прикладі концепту «їжа» у романі Дж. Мартіна «Гра престолів». *Молодий вчений. Філологічні науки: історія, сучасний стан та перспективи досліджень.* Херсон, 2019. С. 96-99.

75. Taylor J. R. *Linguistic Categorization: Prototypes in Linguistic Theory.* Oxford, 1995. 312 p.

СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ

76. Академічний тлумачний словник української мови. Онлайн версія в 11 томах. URL: <http://sum.in.ua/>.

77. Ритм // Тлумачний словник української мови. URL: <http://www.slovnyk.net/index.php?swrd=РИТМ>.

78. Cambridge Online English Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/>.

79. Collins Dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com/>.

80. Longman Dictionary of Contemporary English. URL: <https://www.ldoceonline.com/>.

81. MacMillan Dictionary. URL: <https://www.macmillandictionary.com/>.

82. Merriam-Webster Dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com/>.

83. Oxford Learner's Dictionary. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>.

84. The American Heritage Dictionary of the English Language.

URL: <https://ahdictionary.com/>.